INTERNATIONAL JOURNAL OF SCIENTIFIC RESEARCHERS
ISSN: 3030-332X Impact factor: 9,493 Volume 17, issue 1, Aprel 2026
https://wordlyknowledge.uz/index.php/IJSR worldly knowledge
Index: google scholar, research gate, research bib, zenodo, open aire.
https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG
https://www.researchgate.net/profile/Worldly-Knowledge
https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3030-332X

AHOLIGA AXBOROT KUTUBXONA XIZMATINI KO'RSATISHNI YANADA RIVOJLANTIRISH, KITOBXONLIKNI KENG OMMALASHTIRISH HAMDA "KITOBSEVAR MILLAT" UMUMMILLIY G'OYASINI RO'YOBGA CHIQARISH

Ahmadaliyeva Farida Rustamali qizi

Namangan davlat pedagogika instituti, Pedagogika

fakulteti, Pedagogika yo'nalishi talabasi

Tillayev Bobomurod Abduvoxobovich

Falsafiy va tarixiy fanlar kafedrasi kata o'qituvchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada aholiga axborot-kutubxona xizmatlarini rivojlantirish, kitobxonlik madaniyatini keng targ'ib qilish va "Kitobsevar millat" g'oyasini amaliyotga tatbiq etish masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqotda kutubxonalar faoliyatining samaradorligini oshirish, ularning zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan integratsiyalashuvi va yosh avlod o'rtasida kitobxonlikni rag'batlantirish yo'llari yoritiladi. Maqolada kutubxona xizmatlarini zamonaviy talablarga moslashtirish, aholining bilimga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish va kitob o'qishga qiziqishni kuchaytirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi. Shu bilan birga, "Kitobsevar millat" umummilliy g'oyasini amalga oshirish orqali ijtimoiy barqarorlikni oshirish, ma'naviy va madaniy rivojlanishga hissa qo'shish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.

Annotation

This article analyzes the development of information and library services for the population, the broad promotion of reading culture, and the implementation of the "Book-Loving Nation" concept in practice. The study highlights ways to improve the efficiency of library activities, their integration with modern information and communication technologies, and methods of encouraging reading among the younger generation. The article also provides practical recommendations for adapting library services to modern requirements, meeting the population's demand for knowledge, and strengthening interest in reading. In addition, it examines the opportunities to enhance social stability and contribute to spiritual and cultural development through the implementation of the nationwide idea of a "Book-Loving Nation".

Аннотация

В данной статье анализируются вопросы развития информационно-библиотечных услуг для населения, широкого продвижения культуры чтения и практической реализации идеи «читающей нации». В исследовании освещаются пути повышения эффективности деятельности библиотек, их интеграции с современными информационно-коммуникационными технологиями, а также стимулирования интереса к чтению среди молодого поколения.

В статье разрабатываются практические рекомендации по адаптации библиотечных услуг к современным требованиям, удовлетворению потребностей населения в знаниях и усилению интереса к чтению. Наряду с этим рассматриваются возможности повышения

социальной стабильности, а также внесения вклада в духовное и культурное развитие общества посредством реализации общенациональной идеи «читающей нации».

Kalit so‘zlar: axborot-kutubxona xizmatlari, kitobxonlik, kitobsevar millat, kutubxona madaniyati, zamonaviy kutubxonalar, yoshlar kitobxonligi, kitob targ‘ibi, ilmiy axborot, ma’naviy rivojlanish, kutubxona integratsiyasi

Kirish. Kitobxonlik va kutubxona madaniyati jamiyatning ma’naviy va intellektual rivojlanishida hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Aholiga axborot-kutubxona xizmatlarini keng targ‘ib qilish orqali nafaqat bilim olish imkoniyatlari oshadi, balki “Kitobsevar millat” g‘oyasini hayotga tatbiq etish ham osonlashadi. Bugungi kunda kutubxonalar nafaqat kitob saqlash joyi sifatida, balki zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan integratsiyalashgan markaz sifatida faoliyat yuritmoqda. Shu bois, kutubxona xizmatlarining samaradorligi va ularning zamonaviy talablarga mosligi jamiyatda kitobga bo‘lgan qiziqishni oshirish uchun muhim omil hisoblanadi [1].

Ilmiy tadqiqotlarda qayd etilishicha, kitobxonlikni keng targ‘ib qilish va yosh avlodni kitobga jalb etish masalalari davlat siyosati darajasida qo‘llab-quvvatlanishi lozim. Q.A. Rasulovning fikricha, kutubxonalar aholining axborotga bo‘lgan ehtiyojini qondirish, ma’naviy qadriyatlarni shakllantirish va intellektual salohiyatni rivojlantirish uchun strategik ahamiyatga ega [2]. Shu bilan birga, kutubxonalar zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali elektron resurslar, interaktiv xizmatlar va onlayn kataloglar orqali foydalanuvchilarga keng imkoniyatlar yaratadi. Bu esa kitobxonlikni keng ommalashtirish va yoshlar o‘rtasida bilimga bo‘lgan qiziqishni kuchaytirish uchun muhim vosita hisoblanadi [2].

Bundan tashqari, “Kitobsevar millat” g‘oyasi amaliyotda kutubxonalar orqali amalga oshirilishi lozim. Sh.A. Karimovning ta’kidlashicha, aholi, xususan, yoshlar o‘rtasida kitobga qiziqishni uyg‘otish, kitobxonlikni targ‘ib qilish va madaniy-ma’naviy qadriyatlarni shakllantirishda kutubxonalarning roli beqiyosdir [3]. Shu bois, kutubxonalarni zamonaviy talablar asosida rivojlantirish, elektron resurslar bilan boyitish va aholiga interaktiv xizmatlar ko‘rsatish orqali “Kitobsevar millat” konsepsiyasini samarali tatbiq etish mumkin.

Umuman olganda, aholiga axborot-kutubxona xizmatlarini yanada rivojlantirish va kitobxonlikni keng targ‘ib qilish davlat siyosati, kutubxona madaniyati va zamonaviy texnologiyalarni uyg‘unlashtirish orqali amalga oshiriladi. Shu yo‘l bilan jamoatchilik bilimga bo‘lgan ehtiyojini qondiradi, madaniy va ma’naviy rivojlanadi hamda “Kitobsevar millat” g‘oyasi amaliyotga tatbiq etiladi.

Asosiy qism. Aholiga axborot-kutubxona xizmatlarini rivojlantirish va kitobxonlikni keng targ‘ib qilish bugungi kunda nafaqat madaniy, balki ijtimoiy va ma’naviy rivojlanishning muhim omili sifatida qaraladi. Kutubxonalar o‘z faoliyati orqali jamoatchilikning bilimga bo‘lgan ehtiyojlarini qondirish, yosh avlodni kitobga jalb etish va umummilliy kitobxonlik madaniyatini shakllantirishga xizmat qiladi. Islomov (2020) ta’kidlaganidek, zamonaviy kutubxona nafaqat kitob saqlash joyi, balki axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan integratsiyalashgan interaktiv ilmiy va madaniy markaz sifatida faoliyat yuritadi[1]. Bu esa kutubxona xizmatlarini kengaytirish va ularni jamoatchilik ehtiyojlariga moslashtirish imkonini beradi.

Kitobxonlikni targ‘ib qilishning samarali yo‘llaridan biri kutubxonalarning elektron va raqamli resurslar bilan boyitilishi hisoblanadi. Rasulov (2019) fikricha, elektron kutubxonalar, onlayn kataloglar va interaktiv xizmatlar foydalanuvchilarga tezkor axborotga ega bo‘lish imkoniyatini beradi, bu esa yoshlar o‘rtasida kitobga bo‘lgan qiziqishni oshirishga xizmat qiladi[2]. Shu bilan birga, kutubxonalarda amalga oshiriladigan turli loyihalar, mahorat darslari, tanlovlar va seminarlar aholining kitobga bo‘lgan e’tiborini kuchaytiradi hamda “Kitobsevar millat” g‘oyasini amaliyotga tatbiq etishga yordam beradi.

Kitobxonlikni keng targ‘ib qilishda jamiyatning barcha qatlamlarini jalb qilish zarur. Karimov (2021) ta’kidlaganidek, kutubxonalar nafaqat bolalar va yoshlar, balki kattalar va qariyalar uchun ham bilim olish, o‘z qiziqishlariga mos kitoblarni topish va ijtimoiy muloqot uchun qulay muhit yaratishi lozim[3]. Shu nuqtai nazardan, kutubxona xodimlarining malakasi, ularning innovatsion yondashuvlari va foydalanuvchilar bilan muloqot qilish ko‘nikmalari kitobxonlikni targ‘ib qilish jarayonida hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Zamonaviy kutubxonalarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish orqali kitoblarga kirish imkoniyati kengayadi va foydalanuvchilar tajribasi yaxshilanadi. Misol uchun, elektron kutubxonalar va mobil ilovalar yordamida kitoblarni masofadan o‘qish, onlayn ro‘yxatdan o‘tish va interaktiv xizmatlardan foydalanish mumkin. Bu jarayon Islomov (2020) ta’kidlaganidek, kutubxona xizmatlarini jahon standartlariga moslashtirish va ularni yosh avlod uchun qiziqarli qilish imkonini beradi[1]. Shu bilan birga, elektron resurslar kitoblarning mavjudligini keng auditoriyaga yetkazish va kutubxonalarning interaktiv imkoniyatlarini oshirish orqali “Kitobsevar millat” konsepsiyasini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Kutubxonalarning jamoatchilik bilan samarali muloqotini ta’minlashda marketing va targ‘ibot ishlarini tashkil etish ham muhim ahamiyatga ega. Rasulov (2019) fikricha, kutubxona xizmatlarini jamoatchilikka yetkazishda ijtimoiy tarmoqlar, onlayn platformalar va ommaviy axborot vositalari samarali vosita hisoblanadi[2]. Shu yo‘l bilan kitobxonlikni targ‘ib qilish va yoshlarni faol ishtirok etishga jalb qilish mumkin. Shu bilan birga, kitoblarni tanlashda auditoriyaning qiziqishlari, yosh xususiyatlari va ma’naviy ehtiyojlari hisobga olinishi lozim.

Kutubxona xizmatlarini rivojlantirish va kitobxonlikni keng targ‘ib qilishda monitoring va tahlil mexanizmlarini joriy etish muhimdir. Karimov (2021) ta’kidlaganidek, foydalanuvchilarning qoniqishi, elektron resurslardan foydalanish darajasi va ijtimoiy loyihalarning samaradorligi muntazam tahlil qilinishi lozim[3]. Bu esa kutubxona xizmatlarini takomillashtirish, yangi xizmatlar va loyihalarni joriy etish hamda kitobxonlikni oshirishda strategik qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

Shuningdek, aholi o‘rtasida kitobga bo‘lgan qiziqishni kuchaytirish va madaniy-ma’naviy qadriyatlarni shakllantirishda davlat va nodavlat tashkilotlari hamkorligining roli katta. Kutubxonalarda tashkil etiladigan kitob festivallari, tanlovlar va seminarlar orqali jamoatchilikning faol ishtirokini rag‘batlantirish mumkin. Islomov (2020), Rasulov (2019) va Karimov (2021) tadqiqotlarida qayd etilganidek, ushbu kompleks yondashuv orqali kutubxona xizmatlari aholiga yanada yaqinlashadi, kitobxonlik madaniyati kengayadi va “Kitobsevar millat” g‘oyasi amaliyotga tatbiq etiladi[1][2][3].

Umuman olganda, aholiga axborot-kutubxona xizmatlarini rivojlantirish va kitobxonlikni keng targ‘ib qilish zamonaviy kutubxonalarni rivojlantirish, elektron resurslar va interaktiv xizmatlarni joriy etish, yosh avlod va jamoatchilikni faol jalb qilish orqali amalga oshiriladi.

Shu tarzda, kutubxonalar jamiyatda bilimga bo‘lgan qiziqishni oshiradi, ma’naviy va madaniy qadriyatlarni shakllantiradi hamda “Kitobsevar millat” konsepsiyasini amaliyotga tatbiq etadi.

Xulosa. Aholiga axborot-kutubxona xizmatlarini rivojlantirish va kitobxonlikni targ‘ib qilish masalalari jamiyatning ma’naviy va intellektual rivojlanishi uchun muhim omil hisoblanadi. Shu asosda xulosa qilish mumkinki, kutubxonalar nafaqat kitob saqlash joyi, balki zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan boyitilgan interaktiv markazlar sifatida faoliyat yuritishi kerak. Jamiyatning barcha qatlamlarini, xususan yosh avlodni kitobga jalb qilish va ularning bilim olish imkoniyatlarini kengaytirish uchun kutubxonalarda elektron resurslar, onlayn xizmatlar va interaktiv loyihalarni joriy etish lozim. Shu bilan birga, kutubxona xodimlarining malakasi va innovatsion yondashuvi foydalanuvchilar bilan samarali muloqot qilish, ularni bilim olishga rag‘batlantirishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Aholining kitobga bo‘lgan qiziqishini oshirishda turli ijtimoiy tadbirlar, tanlovlar, mahorat darslari va kitob festivallari samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi. Kutubxonalarni rivojlantirish jarayonida monitoring va tahlil mexanizmlarini joriy etish, foydalanuvchilarning ehtiyojlarini aniqlash va yangi xizmatlarni ishlab chiqish strategik ahamiyatga ega. Shu tarzda kutubxonalar jamiyatda kitobxonlik madaniyatini kengaytiradi, ma’naviy va madaniy qadriyatlarni shakllantiradi hamda “Kitobsevar millat” konsepsiyasini amaliyotga tatbiq etadi. Amaliy tavsiya sifatida kutubxonalarda elektron va interaktiv resurslarni rivojlantirish, yoshlar o‘rtasida kitobga qiziqishni rag‘batlantirish, xodimlarning malakasini oshirish va jamoatchilik bilan samarali kommunikatsiyani yo‘lga qo‘yish zarur. Shu yo‘l bilan aholining bilimga bo‘lgan ehtiyoji qondiriladi, kitobxonlik kengayadi va umummilliy g‘oya sifatida “Kitobsevar millat” konsepsiyasi yanada mustahkamlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Islomov, M.A. (2020). Kutubxonalar va jamiyat: zamonaviy axborot-kutubxona xizmatlari. Toshkent: Fan.
2. Rasulov, Q.A. (2019). Kitobxonlik va axborot madaniyati: strategik yo‘nalishlar. Toshkent: Yangi asr nashriyoti.
3. Karimov, Sh.A. (2021). Kitobsevar millat: madaniy-ma’naviy qadriyatlarni targ‘ib qilish. Toshkent: O‘zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
4. Qodirov, S.R. (2020). Kutubxona xizmatlarini zamonaviy texnologiyalar bilan rivojlantirish. Toshkent: Axborot va nashriyot markazi.
5. Tursunov, B.A. (2021). Kitobxonlikni keng targ‘ib qilish va madaniy-ma’naviy rivojlanish. Toshkent: O‘zbekiston Fanlar Akademiyasi nashriyoti.